

FİLM BAŞLIKLARININ ÇEVİRİSİ ÜZERİNE GÖZLEMLER¹

Doç. Dr. Gülhanım ÜNSAL²

ÖZET

İster diller arası, ister dil içi olsun, yazılı çeviri yaparken yazılı bir metin üzerinde, sözlü çeviri yaparken bir kişinin söylemi üzerinden çeviri yaparız. Oysa bütün televizyon, sinema, internet, video, multimedya, gazete, dergi, ajans vb. bütün basılı, görüntülü ve sesli alanı kapsayan görsel-işitsel çeviri yeni bir alandır. Görsel-işitsel çeviri görüntü ve metnin birleşiminden oluşur. Çalışma alanları gereği, yazın çevirisiyle görsel-işitsel çeviri birbirinden ayrılır. Yazın çevirmeni için, ikinci metnin oluşumunu sağlayan temel araç yazılı metin iken, görsel-işitsel çevirmen için, içerdiği bütün ses ve vücut hareketleriyle söz temel araçtır. Görsel-işitsel çeviri içinde özel bir yere sahip olan film başlıklarının çevirisi ise, sadece anlamlandırma zorluğu değil, edebi ve ticari zorunlulukları da içerir. O halde ait olduğu alan gibi, film başlıklarının çevirisi de bir sanattır. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada sanatsal yetenek kadar çeviri becerisi de gerektiren film başlıklarının çevirisi incelenmiştir. Çalışmanın yöntemi betimsel bir nitelik taşımaktadır. Alan yazın taraması yapılarak elde edilen özgün Fransız film başlıklarının erek dile çevirilerinde hangi yöntem ve stratejilerin kullanıldığını saptamaya çalışmak; anlam boyutu, reklam boyutu ve kültürel göndergeler gibi sanat kurallarıyla yapılan kurallı çeviri ile anlamın saptırıldığı, tür değişmesinin görüldüğü, çokanlamlılık barındıran, uzun açıklamalar içeren, çarpıcı sözcüklerden oluşan ve yeniden adlandırma yapılan kuralsız çeviri yöntemlerini incelemek çalışmanın amacını oluşturmuştur. Çalışmanın sonucunda film başlıklarının çevirisinde işlevsel çeviri yöntemi ile en sık ödüncleme ve sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejisinin kullanıldığı; sanat kurallarına uygun olarak yapılan film başlığı çevirilerinin yanı sıra büyük oranda kuralsız çevirilerin de yapıldığı saptanmıştır. Film başlığı çevirisinde başlığa karar verenin işitsel-görsel çevirmenin değil, yapımcı ya da dağıtıcının bu işi üstlendiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Görsel-İşitsel Çeviri, Film Başlığı, İşlevsel Yaklaşım, Başlığın işlevleri, Çevirmen.

¹ Bu makale 5-7 Mayıs 2018 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen ASEAD III. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan bildiriden geliştirilmiştir.

² Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim-Tercümanlık (Fransızca) Anabilim Dalı, gulhanim.unsal@marmara.edu.tr

OBSERVATIONS ON THE TRANSLATION OF MOVIE TITLES

ABSTRACT

Whether intralingual or interlingual translation, while we do a written translation on a written text, while doing verbal translation we translate through the discourse of someone. However, as a new field, audio-visual translation covers the entire printed, visual and audio field like television, cinema, internet, video, multimedia, newspapers, magazines, agencies and so on. Audio-visual translation consists of a combination of image and text. Due to the work areas, literary translation and audiovisual translation are separated. For literary translators, the basic tool for the formation of the second text is the written text, while for audiovisual translators, the basic tools are the dialogues with all the sounds and body movements. The translation of movie titles that have a special place in audiovisual translation includes not only difficulty of interpretation but also literary and commercial necessities. In that case, the translation of movie titles is an art, just like the area it belongs to. From this point, the translation of movie titles, which also requires translation competence as much as artistic competence, has been examined in this study. The method of the research is descriptive. To try to find out which methods and strategies are used in the translation of the original French movie titles to the target language; the purpose of the study is to analyze the regular translation with the art rules such as the meaning dimension, the advertisement dimension and the cultural references and the irregular translations such as meaningless, genre of change, polysemy, spoiler, striking word and renaming. As a result of the study, in translation of movie titles, functional translation method and word to word translation strategy are most frequently used; it has been found that besides the movie title translations made in accordance with the arts rules, there are also large irregular translations. It has been observed that the producer or distributor who assumes the translation of the movie title, aren't audiovisual translator.

Keywords: Audio-Visual Translation, Movie Title, Functional Approach, Function of the Movie Titles, Translator.

GİRİŞ

Televizyon, sinema, internet, video, multimedya, gazete, dergi, ajans vb. bütün basılı, görüntülü ve sesli alanı kapsayan görsel-işitsel çeviri yeni bir alandır. Görsel-işitsel çeviri görüntü ve metnin birleşiminden oluşur. Çalışma alanı gereği, yazın çeviriden ayrılır. Yazın çevirmeni için, ikinci metnin oluşumunu sağlayan temel araç yazılı metin iken, görsel-işitsel çevirmen için, içerdiği bütün ses ve vücut hareketleriyle söz temel araçtır. Görsel-işitsel çeviri içinde özel bir yere sahip olan film başlığı çevirisi ise, sadece anlamlandırma zorluğu değil, edebi ve ticari zorunlulukları da içerir. O halde ait olduğu alan gibi, film başlığı çevirisi de bir sanattır. Başlık, film ile izleyici arasında bir bağ, bir iletişim kurar. Başlığın dikkat çekici, çarpıcı ve ilginç olması filmin izlenebilirliğini sağlar. Bunun için başlık seçimi kadar çevirisi de çok önemlidir. Görsel-işitsel çevirmen bütün filmi çevirdiği halde, başlık çevirisinde söz sahibi olamaz. Bu konuda Araujo (2016), 'film başlığının çevirisi konusunda en bilgili kişilerden birinin de görsel-işitsel çevirmen olduğunu, ancak başlığının seçimi konusunda pek de söz söyleme haklarının olmadığını, bu görevi reklam ve satış tercihi üzerinde zamanının

büyük bir bölümünü harcayan yapımcı ya da dağıtıcının üstlendiğini' söyler. Film başlığı çevrilirken çevirmen genellikle yasaklı kalır. Göründüğünden daha zor olan bu görevin sorumluluğunu dağıtıcı ya da çeviri ajansı üstlenir (<http://laliste.net/15-titres-de-films-traduits-nont-rien-a-voir-loriginal/>).

1. FİLM BAŞLIĞI ÇEVİRİSİ

Film başlığı çevirisinde, sözcüğü sözcüğüne çeviriden, yeni başlık oluşturmaya kadar çok çeşitli çeviri stratejileri izlenir. Kimi yazarlar kaynak başlıktan erek başlığa yapılan işlemin çeviri olduğunu kabul etmez, bu işlemi uyarlama (adaptation), aktarma (transposition) ya da ikame, bir başka şeyin yerine koyma (substitution) olarak adlandırır (Malingret, 1998).

- Film başlıkları çeviri mi yoksa uyarlama mı?

Eğer çeviri çalışması her zaman bir uyarlama çalışmasıysa, film başlıkları çevirisi durumu özellikle anlamlıdır. Bir çevirmene göre çok ilginç dilsel bir meydan okuma söz konusudur. Aslında, film başlıklarının çevirisi, çevirinin çeviriye ait zorluklarından açıkça kurtulmaz: Bir dilsel alandan diğerine geçerken bakış açısı vb., birçok bakımdan değişir.

- Film başlığı çevirisine ait özellikler var mı?

Başlık iki saatlik filmi özetler ve yoğunlaştırır. Yönetmen tarafından yapılan başlık seçimi çok uzun araştırmaların konusu olur. Çevirmenin bütün bu farklar, çağrışımlar, çokanlamlılık ve diğer kısaltmaları erek dilde vermesi söz konusudur. Üstelik bağlam yardımı olmadan bunu yapmalıdır. Bu çalışmanın zorluklarından biri de şudur: Başlık anımsatan ve kendi anlamsal ve çağrışımsal değerlerinden başka göndergeler olmadan iş görür olmalıdır. Çünkü anlamı tamamlamak ya da belirlemek için bağlamsal öğelere başvurmak mümkün değildir.

- Film başlığı edebi çeviri ile ticari çeviri arasında bir yerde mi?

Film başlıklarının çevirisi sadece anlam verme zorluğu içermez, aynı zamanda edebi, özellikle de şiir çevirisine yaklaştığı için ritmik ve pazarlama çevirisine dokunduğu için ticari zorunluluklar da içerir. Örneğin, Fransızcada film başlığı dokuz heceyi geçmemelidir (<https://culturesconnection.com/fr/traduction-titres-films-casse-tete/>).

Groupe µ (1970) film başlıklarını savaş öncesi ve sonrası döneme göre değerlendirmiş ve bir takım ölçütler belirlemiştir. Bu ölçütlere göre, başlık istisnai bir durumda ancak altı heceyi geçebilir. Buna karşılık, iki heceyi geçmeyen başlıkların oranı çok fazladır. Savaş öncesi yıllarda sözlükbirim sayısı bir ya da iki arasında seyrederken, günümüzde üçe çıktığı gözlemlenmiştir. Tek bir isim öbeği savaş-öncesindeki gibi ölçüt olarak kalırken, buna koşut olarak, iki ya da üç isim öbeğinden de oluştuğu görülmektedir. Sözdizimsel seviyede isim öbeğinin üç temel biçiminden (tek isim; isim + sıfat; isim + belirleyici) sonuncusu, son yıllarda açık bir biçimde hâkimiyetini korumakta ve 4074 başlığın tamamının % 40'nı temsil etmektedir. Savaş öncesi, tümce kullanımı nadir ve ancak tiyatro ve şarkılarla sınırlı kalırken, günümüzde genelleşir ve olağanlaşır. İddialı bir biçim için açıkça tercih edilir. Geçmişte olduğu gibi, günümüzde de film başlığı tercihen kadın ve erkek, hayat ve ölüm, macera, aşk, savaş konuları etrafında birleşen söz varlığına çağrışımda bulunmaktadır.

Bu genelleme sınırlı bir söz varlığını oluşturmaktadır. Anlatım güçlü ama sürekli imgelerle dolu, mübalağa eğilimindedir.

2. ÇEVİRİDE İŞLEVSEL YAKLAŞIM: SKOPOS KURAMI

Jakobson'un sözel bildirişim şeması altı öge içerir (Rakovà, 2014). Dilsel bildirişimin gerçekleşmesi için gönderici (destinateur), ileti (message), alıcı (destinataire), gönderge (contexte), kanal (contact) ve koda (code) ihtiyaç vardır. Gönderici alıcıya bir ileti gönderir. Bu iletinin anlaşılabilmesi için bir bağlama, gönderici ile alıcı arasında ortak bir dile ve fiziksel ya da psikolojik bir bağa gerek vardır. Jakobson bu öğelerin her birine dilsel bir işlev yükler ve bu temel öğelerle işlevleri arasında sıkı bir ilişki vardır (Baylon-Fabre, 1990: 64).

Gönderge işlevi ya da bildirme işlevi dilin temel işlevidir ve bilgi iletmeye yarar. *Anlatım işlevi* ya da dilin belirtme işlevi, ileti ile ileti üreten gönderici arasındaki ilişkiyi açıklar. *Çağrı işlevi* ileti ile alıcı arasındaki ilişkileri açıklar ve dili alıcıyı etkilemek amacıyla kullanır. Bu işleve 'dil yapıtırma' işlevi de denir. *İlişki işlevi* gönderici ile alıcı arasındaki ruhsal ilişkiyi kurar ve sürdürür. *Üstdil işlevi* alıcı tarafından anlaşılamayan göstergelerin anlamını açıklar. *Sanat işlevi* iletinin kendisiyle ilgilenir ve her türlü dilin gücül deneyim biçimini içerir (Kıran, 1996: 90-99).

Dilin bu işlevsel yaklaşımı çeviribilimde, metin türleri, skopos kuramı, söylem çözümlemesi, kayıt ve tür çözümlemesine dayalı yaklaşımlar gibi işlevsel ve kültürel yaklaşımların doğmasına sebep olmuştur (Rakovà, 2014). Her çevirinin baskın ilkesi onun amacıdır, *skoposu*'dur. Çevirinin farklı amaçları, aynı metin için olası farklı stratejileri belirler. Örneğin, o zamana kadar bilinmeyen dilleri incelemek için, dilbilimci genellikle incelediği dilde yazılı metinlerin satırı satırına (traduction interlinéaire) çevirisini kullanır. Bu yöntem söz konusu dilin yapısını belirlemesine sağlar. Sözcüğü sözcüğüne çeviri (traduction littérale) ise erek dilin sözdizimsel ölçütlerine uyması bakımından satırı satırına çeviriden ayrılır ve öğrencinin yabancı dilin sözcüksel, sözdizimsel ve biçimsel öğelerini doğru anladığını kanıtlamaya yarayan, olası yöntemlerden biri olarak yabancı dil öğretiminde her zaman kullanılır.

Yunanca bir sözcük olan *skopos* amaç, hedef, gaye anlamına gelir (Gudière, 2008: 72). Çeviribilimde 1970'li yılların sonunda Almanya'da Hans Vermeer tarafından başlatılan kuramı belirtmek için kullanılır. Öncüleri arasında Christiane Nord (1988) et Margaret Ammann (1990) da bulunur. Kavramsal açıdan bakıldığında, *skopos* kuramı, çevirinin eylem kuramıyla aynı epistemolojik çerçevede yer alır; bu anlamda öncelikle edimsel metinlere ve erek kültürdeki işlevlerine odaklanır. Çeviri, belirli bir amacı ve kendine özgü nihai bir ürünü (translatum: erek metin) olan özel insanî bir etkinlik (simge aktarımı) olarak öngörülür. Vermeer, çeviri metnin amacını ya da işlevini, esas olarak çeviri yöntem ve stratejilerinin belirlediği görüşünü savunur. Yani, çeviri amaca göre yapılır. Bu kurama "işlevsel" nitelik atfedilmesi bundandır. Çevirmen iki temel kurala uymak zorundadır: Biri metniçi, diğeri metinlerarası. Bir taraftan, erek kitle tarafından tam olarak anlaşılacak için, erek metnin yeterli iç tutarlılığını şart koşan "tutarlılık kuralı", diğeri taraftan aşırı serbest çeviri görünmemek için erek metnin kaynak metinle yeterli bir bağ kurmasını şart koşan 'sadakat ilkesidir'.

Reiss'in metin türü (bilgilendirici, anlatımcı, işlemsel) kuramından etkilenecek Vermeer *skopos* kuramını geliştirir. Kaynak metin ilk elden bilgi sunumu iken, çeviri ikincil bilgi sunumu olarak algılanır. Bu açıdan bakıldığında, bilgi seçimi ve iletişimin amacı rastgele seçilmemiştir. Bunlar erek kültürde erek alıcıların ihtiyaç ve beklentilerine bağlıdır. Bu ise metnin *skoposudur*. Bu *skopos* ilgili iki dil arasında aynı ya da farklı olabilir. Eğer aynı ise, Vermeer ve Reiss işlevsel süreklilikten, ayrı ise işlevsel değişkenlikten bahseder. Bu durumda, ilkinde çeviri ilkesi metinlerarası tutarlılıkken, diğerinde, *skoposa* uygunluktur. Yaklaşımın getirdiği yenilik ise, kaynak metne hangi yeri vereceğine karar verme işinin çevirmene bırakılmasıdır. *Skopos* bir değerlendirme ölçütüdür ve *skopos* olmadan, geçerli bir çeviri olamaz (Gudière, 2008: 73).

Genette (1987) başlığı sözel olmayan öğelerin yer aldığı tüm söylemsel bütünlüğü birleştiren metindışı (paratexte) kavram olarak ele alır. Metindışı öğeler okumayı kolaylaştırır. Başlık edebi metin ya da onunla ilgili alana girer. Metindışı öğeler arasındaki iç ve dış ayırım iki ayrı kavrama götürür: Metnin çevresi (péritexte) ve kitap/eserin çevresi (épitexte). Başlık ise önsöz, notlar, kapak gibi metnin çevresini oluşturur (Roy, 2008: 48; Lane, 2005:187).

Başlık ya da başlık aracılığıyla gerçekleşen işlevler, kökeni 1970'li yıllara dayanan başlık koyma biliminin (titrologie) araştırma alanlarından birini oluşturur (Grivel, 1973; Duchet, 1973, Hoek,1973, Viezzi 2013). Başlık metin olmanın bütün özelliğini taşır. Bu sebeple Nord (1995)'a göre, metin türü ne olursa olsun, başlık altı işleve sahip olmalıdır:

-Ayırt edici işlev (fonction distinctive), kültürel ürün olarak seçilen başlığı diğer başlıklardan farklı kılma özelliğine sahiptir.

-Üstmetinsel işlev (fonction métatextuelle), başlığının kabul edilebilir olma özelliğini taşır. Metin üzerine yapılan yorum, eleştiri vb. içerir.

-İlişki işlevi (fonction phatique), gönderici ile alıcı (film-izleyici) arasında ilk teması kuran, çekiciliğiyle izlenebilirliğini sağlama özelliğini taşır.

-Bilgilendirici ya da göndergesel işlev (fonction informative, référentielle), metnin içeriği ya da biçimi hakkında çok önemli bilgiler verir. Betimleyici işlev (fonction descriptive) olarak da adlandırılır (Grivel, 1973).

-Anlatımsal işlev (fonction expressive), yazarın duygu ve düşüncelerini ifade ettiği işlevdir.

-Çağrı işlevi (fonction appellative), alıcıyı/izleyiciyi filmi izlemeye özendirme, yönlendirme, teşvik etme özelliği taşıyan işlev olarak tanımlanabilir.

Nord (1995) bu işlevleri ayırt edici, üstmetinsel ve ilişki işlevlerini bir başlıkta bulunması gereken temel işlevler, göndergesel, anlatımsal ve çağrı işlevlerini ise isteğe bağlı işlevler olarak ikiye ayırır. İsteğe bağlı işlevler ise, erek dil ve kütürde geçerli olan kültürel ölçüt ve uzlaşımlara bağlıdır (Özbent (2017: 613).

Ayrıca sinema alanı göz önünde bulundurulduğunda, bu işlevlere baştan çıkarıcı (fonction séductive) (Genette, 1987), reklam işlevi (fonction publicitaire) (Grivel, 1973), ticari işlev (fonction commerciale) ve sanat işlevi (fonction poétique) (Viezzi 2011; Viezzi, 2013) vb. işlevler de eklenebilir.

3. ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacını, kaynak dil Fransızcadan erek dil Türkçeye yapılan film başlığı çevirisinde izlenen yöntem ve stratejileri saptamak oluşturmaktadır.

4. YÖNTEM

Çalışmada amaç, alan yazın taraması yapılarak elde edilen özgün Fransızca film başlıklarının erek dile çevirisinde hangi yöntem ve stratejilerin kullanıldığını saptamaya çalışmak olduğundan, çalışmanın yöntemi tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Bu bağlamda, film başlığının işlevleri ile işlevsel çeviri yaklaşımı -*skopos*- kuramı incelenmiştir. Film başlığı çevirilerinde izlenen çeviri yöntem ve stratejileri araştırılmıştır. Buna göre, film başlığı çevirisinde izlenen yöntemler kurallı ve kuralsız olarak ayrılmış ve bir sınıflandırma yoluna gidilmiştir. Buna göre, ödüncleme ve sanat kuralları ölçütlerine göre erek dile çevrilmiş başlıklar kurallı çeviri yöntemi içinde, bu alanın dışında kalan diğer başlık çevirileri ise kuralsız çeviri yöntemi içinde değerlendirilmiştir. Kuralsız başlık çeviri yöntemi anlam saptırma, tür değişmesi, çokanlamlı, açıklamalı, çarpıcı sözcükler ve yeniden adlandırma başlıkları altında toplanmıştır.

5. İNCELEME

Araujo (2016)'ya göre, film başlığı çevirisinde iki yöntem izlenir. Bunlar ödüncleme ve sanat kuralları ölçütlerine göre çevrilen erek dile çeviri yöntemidir. Bu iki yöntemin dışında kalan çevirileri kuralsız olarak adlandırır (Araujo, 2016, <https://www.sites.univ-rennes2.fr/lea/cftrr/veille/?p=2489>). Buna göre, çalışmada film başlığı çevirileri kurallı ve kuralsız çeviri yöntemleri olmak üzere iki grup altında toplanmıştır.

5.1. Kurallı Çeviri Yöntemi

Kurallı Çeviri Yönteminde, Ödüncleme Yoluyla Çeviri ve Erek Dile Çeviri yöntemleri kullanılmaktadır.

5.1.1. Ödüncleme Yoluyla

Ödüncleme yöntemi, film başlığının erek dile doğrudan aktarımı olarak betimlenebilir. Ama bazen küçük bir değişikliğin yapıldığı da görülebilir.

Fransa'da İngilizceye olan eğilimi dolayısıyla, bazı Fransız filmleri İngilizce olarak kalır. İngilizce söz konusu olduğunda bu durumun bizde de aynı olduğu söylenebilir. Örneğin, « Fast life » vb. Bu eğilim başka dillerdeki başlıkları da etkiler. Amaç, İngilizce düzeyleri ne olursa olsun, her Fransız'ın ya da Türk'ün başlığı anlaması olduğu için, başlıklar gerektiğinde küçük bir değişiklikle İngilizce olarak kalır. Bunun yanı sıra, bazen anlaşılabilirlik kaygısı içinde boğulan film başlıklarına da rastlamak mümkündür. Örneğin, « Babadook » Fransızcaya « Mister Babadook » olarak çevrilir.

Özel isimle oluşturulan film başlıkları erek dile çevirilerinde herhangi bir değişikliği uğramadan, doğrudan aktarımla aynen bırakılır:

-Amélie (2001): *Amélie*: (Süre: 122 dk. Tür: Komedi, Romantik/ Yönetmen: Jean-Pierre Jeunet/ Oyuncular: Audrey Tautou, Mathieu Kassovitz, Rufus).

-Nelly & Monsieur Arnaud (1995): *Nelly ve Bay Arnaud*: (Süre: 106 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Claude Sautet/Oyuncular: Emmanuelle Béart, Michel Serrault, Jean-Hugues Anglade).

-Vincent, François, Paul... et les autres (1974): *Vincent, François, Paul.. ve diğerleri*: (Süre: 118 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Claude Sautet/ Oyuncular: Yves Montand, Michel Piccoli, Serge Reggiani).

-*L'Atalante* (1934) : *Atalante*: (Süre: 89 dk. Tür: Komedi, Dram, Romantik/ Yönetmen: Jean Vigo/ Oyuncular: Michel Simon, Dita Parlo, Jean Dasté).

-Le Doulos (1963): *Le Doulos* : (Süre: 108 dk. Tür: Polisiye / Yönetmen: Jean-Pierre Melville/ Oyuncular: Jean-Paul Belmondo, Serge Reggiani, Jean Desailly).

-La Femme Nikita (1990): *Nikita* : (Süre: 117 dk. Tür: Aksiyon, Gerilim/ Yönetmen: Luc Besson/ Oyuncular: Anne Parillaud, Marc Duret, Patrick Fontana).

Bu örnekte küçük bir değişiklik ile ödünçleme yapıldığı gözlemlenmiştir.

5.1.2. Erek Dile Çeviri Yoluyla

Bir diğer çeviri yöntemi de erek dile çeviridir. Ya doğrudan yapılan ödünçleme ya da çok az bir değişiklik ile yapılan ödünçleme yönteminden başka, genelde film başlığı gösterileceği ülkenin diline çevrilir. Ancak bunun için, bir takım niteliksel ölçütlere uyması gerekir.

5.1.2.1. Sanat Kurallarına Uygun Çeviri

Film başlığının gereken anlamsal boyut, reklam boyutu ve kültürel gönderimlerle ilgili ölçütleri içermesi beklenir.

Anlamsal Boyut: Film başlığı, filmle başlık arasında mantıksal bir bağ içermeli ve seyirciye senaryo türü hakkında fikir verecek nitelikte olmalıdır.

Reklam Boyutu: Film başlığı seyirciyi çekmek için akılda kalıcı, çarpıcı ya da kolayca tanınabilir sözcükler içermelidir.

Kültürel Gönderimler: Çevrilmiş film başlığının en büyük getirisi, erek kitle için tamamen anlaşılır olmasıdır. O halde, erek kitlenin bildiği duyguları tekrar iletmek ve durumları ya da gerçekleri yansıtmak amacıyla, başlık sadece doğal değil aynı zamanda deyimsel de olmalıdır. Aşağıdaki film başlıklarında kültürel gönderim ve deyimsel ifadeye rastlanmıştır:

-Le Dîner de Cons (1998): *Salaklar Sofrası*: (Süre: 80 dk. Tür: Komedi/ Yönetmen: Francis Veber/Oyuncular: Thierry Lhermitte, Jacques Villeret, Francis Huster).

‘Salakların Akşam Yemeği’ yerine ‘Salakların Sofrası’ şeklinde çevrilerek erek kültüre gönderme yapıldığı gözlemlenmiştir.

-Sans Toit Ni Loi (1985): *Yersiz Yurtsuz*: (Süre: 105 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Agnès Varda/ Oyuncular: Sandrine Bonnaire, Setti Ramdane, Francis Balchère).

Erek kültürdeki ‘yersiz yurtsuz’ deyimini kullanılarak kültürel gönderimde bulunulmuştur. Ayrıca, film başlıklarının erek dile çevrilerinde genel olarak sanat kuralları ölçütüne uyarak kaynak odaklı çeviri yapıldığı, sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejisi kullanıldığı gözlemlenmiştir.

-Les Nuits Fauves (1992): *Yırtıcı Geceler*: (Süre: 126 dk. Tür: Biyografi, Dram/ Yönetmen: Cyril Collard/ Oyuncular: Cyril Collard, Romane Bohringer, Carlos Lopez).

-La Vie Rêvée des Anges (1998): *Meleklerin Düş Yaşamı*: (Süre: 113dk. Tür: Dram/Yönetmen: Erick Zonca/Oyuncular: Élodie Bouchez, Natacha Régnier, Grégoire Colin).

-Le Temps Retrouvé, d’après l’oeuvre de Marcel Proust (1999): *Yeniden Bulunan Zaman*: (Süre: 169 dk. Tür: Dram, Romantik / Yönetmen: Raoul Ruiz/ Oyuncular: Catherine Deneuve, Emmanuelle Béart, Vincent Perez).

-L’esquive (2003): *Kaçak*: (Süre: 117 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Abdellatif Kechiche/ Oyuncular: Osman Elkharraz, Sara Forestier, Sabrina Ouazani).

-La Cité des Enfants Perdus (1995): *Kayıp Çocuklar Şehri*: (Süre: 112 dk. Tür: Fantastik, Bilim-Kurgu / Yönetmenler: Marc Caro, Jean-Pierre Jeunet / Oyuncular: Ron Perlman, Daniel Emilfork, Judith Vittet).

-Seul Contre Tous (1998): *Herkese Karşı Tek Başına*: (Süre: 93 dk. Tür: Polisiye, Dram, Gerilim/ Yönetmen: Gaspar Noé / Oyuncular: Philippe Nahon, Blandine Lenoir, Frankie Pain).

-La Grande Illusion (1937): *Büyük Aldanış*: (Süre: 113 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Jean Renoir/ Oyuncular: Jean Gabin, Dita Parlo, Pierre Fresnay).

-Pickpocket (1959): *Yankesici*: (Süre: 76 dk. Tür: Polisiye, Dram/ Yönetmen: Robert Bresson/ Oyuncular: Martin Lasalle, Marika Green, Jean Pélégri).

-L’Armée des Ombres (1969): *Gölgeler Ordusu*: (Süre: 145 dk. Tür: Dram /Yönetmen: Jean-Pierre Melville/ Oyuncular: Lino Ventura, Paul Meurisse, Jean-Pierre Cassel).

-Un Dimanche à la Campagne (1984): *Kırda Bir Pazar*: (Süre: 90 dk. Tür: Dram/Yönetmen: Bertrand Tavernier / Oyuncular: Louis Ducreux, Michel Aumont, Sabine Azéma).

-Au Revoir Les Enfants (1987): *Elveda Çocuklar:* (Süre: 104 dk. Tür: Dram /Yönetmen: Louis Malle / Oyuncular: Gaspard Manesse, Raphael Fejtö, Francine Racette).

-Trois Couleurs: bleu (1993): *Üç Renk: Mavi:* (Süre: 98 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Krzysztof Kieslowski/ Oyuncular: Juliette Binoche, Benoît Régent, Florence Pernel).

-Trois Couleurs: rouge (1994): *Üç Renk: Kırmızı:* (Süre: 99 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Krzysztof Kieslowski/ Oyuncular: Irène Jacob, Jean-Louis Trintignant, Frédérique Feder).

-Trois Couleurs: blanc (1994): *Üç Renk: Beyaz:* (Süre: 91 dk. Tür: Dram/ Yönetmen: Krzysztof Kieslowski/ Oyuncular: Zbigniew Zamachowski, Julie Delpy, Janusz Gajos).

-Comme une image (2004): *Resim Gibi:* (Süre: 110 dk. Tür: Komedi, Dram / Yönetmen: Agnès Jaoui/ Oyuncular: Marilou Berry, Agnès Jaoui, Jean-Pierre Bacri).

-Les Enfants du Paradis (1945): *Cennetin Çocukları:* (Süre: 189 dk. Tür: Dram, Romantik/Yönetmen: Marcel Carné / Oyuncular: Arletty, Jean-Louis Barrault, Pierre Brasseur).

-Les Parapluies de Cherbourg (1964): *Şerburg Şemsiyeleri:* (Süre: 91 dk. Tür: Dram, Müzikal, Romantik / Yönetmen: Jacques Demy / Oyuncular: Catherine Deneuve, Nino Castelnuovo, Anne Vernon).

-Un Homme et une Femme (1966): *Bir Erkek ve Bir Kadın:* (Süre: 102 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Claude Lelouch/Oyuncular: Anouk Aimée, Jean-Louis Trintignant, Pierre Barouh).

-Le Boucher (1970): *Kasap:* (Süre: 93 dk. Tür: Dram, Gerilim/Yönetmen: Claude Chabrol/ Oyuncular: Stéphane Audran, Jean Yanne, Antonio Passalia).

-Le jour se lève (1939): *Gün Ağarıyor:* (Süre: 93 dk. Tür: Polisiye, Dram, Romantik / Yönetmen: Marcel Carné/ Oyuncular: Jean Gabin, Jules Berry, Arletty).

-Les Yeux Sans Visage (1960): *Yüzü Olmayan Gözler:* (Süre: 90 dk. Tür: Dram, Korku /Yönetmen: Georges Franju/ Oyuncular: Pierre Brasseur, Alida Valli, Juliette Mayniel).

-Le Trou (1960): *Delik:* (Süre: 132 dk. Tür: Polisiye, Dram / Yönetmen: Jacques Becker/ Oyuncular: Michel Constantin, Jean Keraudy, Philippe Leroy).

-La Règle du Jeu (1939): *Oyunun Kuralı:* (Süre: 110 dk. Tür: Komedi, Dram/ Yönetmen: Jean Renoir /Oyuncular: Nora Gregor, Paulette Goddard, Mila Parély).

-Le Charme Discret de la Bourgeoisie (1972): *Burjuvazinin Gizli Çekiciliği*: (Süre: 102 dk. Tür: Komedi/ Yönetmen: Luis Buñuel/Oyuncular: Fernando Rey, Paul Frankeur, Delphine Seyrig).

-La Cage Aux Folles (1978): *Çılgınlar Kulübü*: (Süre: 91 dk. Tür: Komedi /Yönetmen: Edouard Molinaro/Oyuncular: Ugo Tognazzi, Michel Serrault, Claire Maurier).

-Conte d'Automne (1998): *Güz Öyküsü*: (Süre: 112 dk. Tür: Dram, Romantik/Yönetmen: Eric Rohmer/Oyuncular: Marie Rivière, Béatrice Romand, Alain Libolt).

-Hiroshima Mon Amour (1959): *Hiroşima Sevgilim*: (Süre: 90 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Alain Resnais/Oyuncular: Emmanuelle Riva, Eiji Okada, Stella Dassas).

-Les Demoiselles de Rochefort (1967): *Rochefort'lu Kızlar*: (Süre: 120 dk. Tür: Komedi, Müzikal/Yönetmen: Jacques Demy/ Oyuncular: Catherine Deneuve, George Chakiris, Françoise Dorléac).

-Sans Soleil (1983): *Güneşsiz*: (Süre: 104 dk. Tür: Belgesel, Dram/ Yönetmen: Chris Marker/Oyuncular: Florence Delay, Arielle Dombasle, Riyoko Ikeda).

-Le Chagrin et La Pitié (1969): *Keder ve Acıma*: (Süre: 251 dk. Tür: Belgesel, Tarihi/ Yönetmen: Marcel Ophüls/ Oyuncular: Georges Bidault, Matthäus Bleibinger, Charles Braun).

-À nos amours (1983): *Aşklarımıza*: (Süre: 95 dk. Tür: Dram, Romantik/Yönetmen: Maurice Pialat/ Oyuncular: Sandrine Bonnaire, Maurice Pialat, Christophe Odent).

-Le Sang d'un Poète (1932): *Şairin Kanı*: (Süre: 55 dk. Tür: Dram/ Yönetmen: Jean Cocteau/ Oyuncular: Enrique Rivero, Elizabeth Lee Miller, Pauline Carton).

-Partie de Campagne (1936): *Bir Kır Eğlencesi*: (Süre: 40 dk. Tür: Kısa Film, Komedi, Dram /Yönetmen: Jean Renoir/Oyuncular: Sylvia Bataille, Georges D'arnoux, Jane Marken).

-Et Dieu... créa la femme (1956) : *...ve Tanrı Kadını Yarattı*: (Süre: 95 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Roger Vadim /Oyuncular: Brigitte Bardot, Curd Jürgens, Jean-Louis Trintignant).

-Belle de Jour (1967): *Gündüz Güzeli*: (Süre: 100 dk. Tür: Dram/ Yönetmen: Luis Buñuel/ Oyuncular: Catherine Deneuve, Jean Sorel, Michel Piccoli).

-Manon des Sources (1986): *Manon'un Pınarları*. (Süre: 113 dk. Tür: Dram/ Yönetmen: Claude Berri/ Oyuncular: Yves Montand, Daniel Auteuil, Emmanuelle Béart).

-La Reine Margot (1994): *Kraliçe Margot*: (Süre: 159 dk. Tür: Biyografi, Polisiye, Dram/ Yönetmen: Patrice Chéreau/ Oyuncular: Isabelle Adjani, Daniel Auteuil, Jean-Hugues Anglade).

Başlıkların erek dile çevirisinde yer yer kısaltma/eksiltme stratejisinin kullanıldığı gözlemlenmiştir.

-Les Vacances de Monsieur Hulot (1953): *Bay Hulot*: (Süre: 114 dk. Tür: Komedi/ Yönetmen: Jacques Tati/ Oyuncular: Jacques Tati, Nathalie Pascaud, Micheline Rolla).

-Ma femme est une actrice (2001): *Benim Karım Aktris*: (Süre: 95 dk. Tür: Komedi, Dram, Romantik / Yönetmen: Yvan Attal/ Oyuncular: Charlotte Gainsbourg, Yvan Attal, Terence Stamp).

Görüldüğü gibi, bu örnekte ‘une’ tanımlılığı başlık çevirisinde atılmış, eksiltme yapılmıştır.

Film başlığı çevirisinde, kurallı çeviri yönteminin dışında kalan bir diğer çeviri yöntemi ise kuralsız yapılan çevirilerdir.

5.2. Kuralsız Çeviri Yöntemi

Çeşitli nedenlerden ötürü sanat kuralları ölçütlerine uymayan başlık çevirileri söz konusudur. Bu türden başlıklar anlamdan yoksun olabildiği gibi, tür değişikliğiyle, anlam bulanıklığı yaratan çokanlamlılıkla, detaylı ipuçlarıyla ya da çarpıcı sözcüklerle çevrilir ve “kötü çeviri” olarak anılır.

5.2.1. Anlam Saptırma Yoluyla

Bazen film başlıklarının ihmalkâr çevirileri, çok ciddi anlam yoksunluklarına götürür: İngilizce « The Proposal » Fransızcaya « La Proposition » (Teklif) olarak çevrilmiştir. Oysa İngilizcede ‘proposal genellikle evlilik teklifine gönderme yapar. ‘Star Wars’ Fransızcaya « Les guerres de l'étoile » (Yıldız Savaşları) olarak çevrilmesi gerekirken yanlış anlama sebep olacak şekilde « La guerre des étoiles » (Yıldızların Savaşı) olarak çevrilmiştir.

5.2.2. Tür Değişikliği Yoluyla

Bazı film başlıkları seyircinin algısını tamamen değiştiren film türünü yansıtmaz: « Romancing the stone » Fransızcada « À la poursuite du diamant vert » (Yeşil Zümrütün Peşinde) olmuştur. Özgün dildeki ‘Romance’ (macera) kısmı atılmış ve ‘zümrüte’ yeşil renk eklenmiştir.

5.2.3. Çokanlamlılık Yoluyla

Film başlığı çevirilerinin en büyük sorunlarından biri de, çevirisi özel bir zorluk gösteren iki ya da üç anlamlı sözcüklerin varlığında yatar. Çokanlamlı bir başlık türüne örnek olarak aşağıdaki film başlığı verilebilir.

-La Belle et la Bête (1946): *Güzel ile Hayvan / Güzel ve Çirkin*: (Süre: 96 dk. Tür: Dram, Fantastik, Romantik / Yönetmenler: Jean Cocteau, René Clément/ Oyuncular: Jean Marais, Josette Day, Mila Parély).

5.2.4. Açıklama (Spoiler) Yoluyla

Bazı film başlıklarının çevirisinde ‘spoiler’ yöntemi kullanılır. Bu tür çevirilerde, özgün başlığın anlamı genellikle senaryonun detaylarını açıklayan bir ipucu, yorum, açıklamayla yeniden yansıtılır.

Spoiler, bir eser ya da filmin konusu hakkında detayları bilgi verir. Filmin izlenmeden önce senaryosunun öğrenilmesi ise alıcının filmle ilgili düşüncesini ya da alacağı hazı etkileyebilir (<http://www.tambilgi.net/spoiler-nedir-spoiler-ne-amacla-kullanilir>). Eser ya da filmin büyüü bozulabilir. Bu durumda eser ya da film başlığı çevirisinde ‘spoiler’/detaylı açıklama kullanımı doğru olmaz.

İngilizcede « Brokeback Mountain », Fransızcada « Le Secret de Brokeback Moutain: Brokeback Dağı'nın Sırrı »; « Clerks », « Clerks, les employés modèles: Memurlar, Örnek Memurlar » şeklinde genişletilmiştir.

Kaynak dilden erek dile açıklama yoluyla çevrilen film başlıklarına şu örnekler verilebilir:

-Harry, un ami qui vous veut du bien (2000): *Harry, iyiliğinizi isteyen bir dost*: (Süre: 117 dk. Tür: Komedi, Dram, Gizem, Gerilim/ Yönetmen: Dominik Moll/ Oyuncular: Laurent Lucas, Sergi López, Mathilde Seigner).

-Sur Mes Lèvres (2001): *Dudaklarımı Oku*: (Süre: 115 dk. Tür: Polisiye, Dram, Romantik / Yönetmen: Jacques Audiard/ Oyuncular: Vincent Cassel, Emmanuelle Devos, Olivier Gourmet).

İngilizce başlıktan (Read My Lips) erek dile çevrildiği gözlemlenmiştir.

-Pépé le Moko (1937): *Cezayir Batakhaneleri*: (Süre: 94 dk. Tür: Polisiye, Dram / Yönetmen: Julien Duvivier / Oyuncular: Jean Gabin, Gabriel Gabrio, Saturnin Fabre).

-Les diaboliques (1955): *Şeytan Ruhlu İnsanlar*: (Süre: 117 dk. Tür: Polisiye, Dram, Korku / Yönetmen: Henri-Georges Clouzot / Oyuncular: Simone Signoret, Véra Clouzot, Paul Meurisse).

-Madame de... (1953): *Madame d... 'nün Küpeleri*: (Süre: 105 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Max Ophüls/ Oyuncular: Charles Boyer, Danielle Darrieux, Vittorio De Sica).

-Les Amants du Pont-Neuf (1991): *Köprü üstü Âşıkları*: (Süre: 125 dk. Tür: Dram, Romantik/ Yönetmen: Leos Carax/ Oyuncular: Juliette Binoche, Denis Lavant, Daniel Buain).

-Léon (1994): *Sevginin Gücü*: (Süre: 110 dk. Tür: Polisiye, Dram / Yönetmen: Luc Besson/ Oyuncular: Jean Reno, Gary Oldman, Natalie Portman).

5.2.5. Çarpıcı Sözcükler Yoluyla

Çarpıcı sözcükler film başlıklarının çevirisinde büyük oranda kullanılır ve başlığı bayağı kılarak, anlam ve ilgiyi kaybetmekle sonuçlanır. Fransızcada “aşk”, ”kaçamak”, ”seks” ve “cehennem” sözcükleriyle oluşmuş pek çok başlıkta durumun böyle olduğu söylenebilir (Aubertot Justine : <http://tavargentina.com/2015/12/la-traduccion-de-los-titulos-de-peliculas-mitos-y-verdades/>). Örneğin, İngilizce « Die hard with a Vengeance » olan başlık, Fransızcaya « Une journée en Enfer: Cehennemde Bir Gün » olarak çevrildiği gözlemlenmiştir.

Erek dile çeviride, çekiciliği artırmak amacıyla bazı film başlıkları bir takım değişikliklere maruz kalmıştır:

-À ma soeur! (2001): *Kızkardeşim*: (Süre: 83 dk. Tür: Dram / Yönetmen: Catherine Breillat/ Oyuncular: Anaïs Reboux, Roxane Mesquida, Libero De Rienzo)/ “Kız Kardeşime!” diye çevrilmesi gerekirken, ‘Kızkardeşim’ şeklinde çevirisi yapılmıştır.

-L’année dernière à Marienbad (1961): *Geçen Yıl Marienbad*: (Süre: 94 dk. Tür: Dram /Yönetmen: Alain Resnais /Oyuncular: Delphine Seyrig, Giorgio Albertazzi, Sacha Pitoëff).

-Ma nuit chez Maud (1969): *Maud’la Bir Gece*: (Süre: 110 dk. Tür: Komedi, Dram, Romantik / Yönetmen: Eric Rohmer / Oyuncular: Jean-Louis Trintignant, Françoise Fabian, Marie-Christine Barrault).

-L’emploi du Temps (2001): *İş Yok Zaman Çok*: (Süre: 134 dk. Tür: Dram/ Yönetmen: Laurent Cantet / Oyuncular: Aurélien Recoing, Karin Viard, Serge Livrozet).

-Le Grand Bleu (1988): *Derinlik Sarhoşluğu*: (Süre: 168 dk. Tür: Macera, Dram, Spor/ Yönetmen: Luc Besson/ Oyuncular: Rosanna Arquette, Jean-Marc Barr, Jean Reno).

-Les Triplettes de Belleville (2003): *Belleville’de Randevu*: (Süre: 80 dk. Tür: Animasyon, Komedi, Dram / Yönetmen: Sylvain Chomet / Oyuncular: Jean-Claude Donda, Dirk Denoyelle, Monica Viegas). ‘Belleville Üçüzü’ yerine ‘Belleville’de Randevu’ şeklinde çevrildiği gözlemlenmiştir.

-Les quatre cents coups (1959): *400 darbe*: (Süre: 99 dk. Tür: Polisiye, Dram/ Yönetmen: François Truffaut / Oyuncular: Jean-Pierre Léaud, Claire Maurier, Albert Rémy). ‘Dört yüz’ sayısı özgün başlıkta yazıyla verilirken çevirisinde ‘400’ rakamla verilmiştir. Rakamların kısa, etkin ve çarpıcı gücü kullanılmıştır.

-Bande à part (1964): *Çete*: (Süre: 95 dk. Tür: Polisiye, Dram/ Yönetmen: Jean-Luc Godard /Oyuncular: Anna Karina, Danièle Girard, Louisa Colpeyn).

5.2.6. Yeniden Adlandırma Yoluyla

Bazen bazı film başlıkları tamamıyla erek dilde yeniden oluşturulur ve özgün başlıkla hiçbir bağ içermez. Yeniden adlandırma konusunda tek bir amaç vardır: İzleyiciyi en yeni sözcüklerle baştan çıkarmak ve ikna etmek. Başlık çarpıcı, anlaşılır ve hedefe yönelik olmalıdır. Gerisi önemli değildir. Ancak, genellikle bu kötü sonuçlar doğurur ve dağıtıcılar başlıkları kısırlaştırarak eserin bütünlüğünü bozmakla suçlanır: Bu tür çeviriye, «Sex Crimes» «Sex Friends»; «There is something about Mary» «Mary à tout prix»; «The Boat That Rocked» «Good Morning England» olarak çevrilmesi örnek olarak verilebilir.

Yabancı film başlıklarının işletmecilere göre değiştirildiği bilinir. Lamy (2012), ‘yeniden adlandırma yapılıp yapılmayacağına karar veren kişilerin duruma göre iş yapan dağıtıcılar olduğunu ve bu konuda kural tanımadıklarını’ ifade eder. Ayrıca, film başlıklarının özel bir okuma gerektirdiğini, yazarın niyetine bağlı olduğunu ekler (<http://www.vodkaster.com/actu-cine/traduction-titres-de-films/875338>).

Yeniden adlandırma izleyiciye özgün başlıkta bir sorun olduğu izlenimi verebilir. Ama bazen sanılanın aksine daha da yararlı olabilir; pek algılanamayan, anlaşılmayan özgün başlığa bir anlam getirebilir (<http://www.vodkaster.com/actu-cine/traduction-titres-de-films/875338>).

Yeniden adlandırmaya örnek olarak aşağıdaki film başlıkları verilebilir:

-La haine (1995): *Protesto*: (Süre: 98 dk. Tür: Polisiye, Dram/ Yönetmen: Mathieu Kassovitz/ Oyuncular: Vincent Cassel, Hubert Koundé, Saïd Taghmaoui).

-Le Salaire de la Peur (1953): *Dehşet Yolcuları*: (Süre: 131 dk. Tür: Macera, Dram, Gerilim/ Yönetmen: Henri-Georges Clouzot/ Oyuncular: Yves Montand, Charles Vanel, Folco Lulli).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, film başlığı çevirileri konusunda kurallı ve kuralsız olmak üzere iki temel çeviri yöntemi saptanmıştır: Kurallı çeviri yönteminde, kaynak dil odaklı çeviri yapıldığı için ödünçleme, doğrudan aktarım, öyküntü, sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejileriyle erek dile çeviri yapıldığı gözlemlenmiştir. Bununla beraber, kısaltma, eksiltme, değiştirme vb. stratejilere de rastlanmıştır. Kurallı çeviri yönteminde anlam boyutu, reklam boyutu ve kültürel gönderimleri içeren sanat kurallarına uygun film başlığı çevirilerinin de yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca çalışmada, kurallı çeviri yöntemi kadar kuralsız çeviri yönteminin de sıkça kullanıldığı gözlemlenmiştir. Çalışmada ikinci yöntem olarak sunulan kuralsız çeviri yönteminde ise, anlamı saptırma, türü değiştirme, uzun açıklama, çokanlamlılık, çarpıcı sözcükler ve yeniden adlandırma yoluyla çeviri yapıldığı saptanmıştır.

Film başlığının seçiminin, filmi çeviren işitsel-görsel çevirmene değil, tamamıyla reklam ve ticari kaygıdan dolayı, genelde yapımcıya ait olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Film başlığı çevirilerinde işlevsel çeviri yönteminin tercih edilmesi önerilebilir. Her çevirinin bir amacı *-skoposu-* olmalıdır. Buradaki çevirinin amacı, seyirciyi film izlemeye teşvik ederek filmin izlenmesini sağlamaktır. Ancak, bunu yaparken, izleyiciyi yanıltmamak, hayal kırıklığına uğratmamak esas olmalıdır. Bunun için, film başlığı sanat kuralları içeren ölçütlere göre çevrilmeli ve doğru anlaşılması sağlanmalıdır.

Film başlığının seçimi yapımcıya değil, filmi çeviren işitsel-görsel çevirmene ait olması gerektiği, en azından daha uygun nitelikte bir başlık konması için, çevirmenin başlık seçim sürecine müdahale etmesi gerektiğini düşünüyoruz. Görsel-işitsel metnin tamamını çeviren çevirmenin başlığı da ustaca çevirebileceği inancındayız.

Erek kitlenin ihtiyaç ve beklentilerine göre, erek dil ve kültürde işlevsel ve iletişimsel bir çeviri yapılmasının önemli olduğunu vurgulamakta yarar görüyoruz.

KAYNAKLAR

Araujo, Carla (2016). *Localisation, Marché de la traduction*, Traduction audiovisuelle <https://www.sites.univ-rennes2.fr/lea/cftrr/veille/?p=2489> /Erişim Tarihi: 09.01.2018.

Aubertot, Justine : <http://tavargentina.com/2015/12/la-traduccion-de-los-titulos-de-peliculas-mitos-y-verdades/> Erişim Tarihi: 09.01.2018.

Baylon, Christian - Fabre Paul (1990). *Initiation à la linguistique*, Paris: Nathan

Duchet, Claude (1973). *La Fille abandonnée et La Bête humaine*, éléments de titrologie romanesque. *Littérature* 12, 49–73.

Genette, Gérard (1987). *Seuils*. Paris: Éditions du Seuil.

Grivel, Charles (1973). *Production de l'intérêt romanesque. Un état du texte (1870–1880). Un essai de constitution de sa théorie*. La Haye-Paris: Mouton.

Groupe μ (1970). *Communication, Recherches Rhétoriques, Rhétorique particulière (Figures de l'argot, Titres de Films, La clé des songes, Les biographies de Paris-Match)*, p.70-125, Paris: Seuil.

Guidère, Mathieu (2008). *Introduction à la traductologie, Penser la traduction: hier, aujourd'hui, demain*, Bruxelles: De boeck.

Hoek, Leo H. (1981). *La marque du titre. Dispositifs sémiotiques d'une pratique textuelle*. La Haye-Paris-New York: Mouton.

Kıran, Zeynel (1996). *Dilbilim Akımları*, Ankara : Onur Yayınları.

Lamy, Romain (2012). *L'art délicat des traductions de titres de films*: <http://www.vodkaster.com/actu-cine/traduction-titres-de-films/875338/> : 10.01.2018

Lane, Philippe (2005). *Des Discours Aux Textes : Modèles et Analyses* (sous la direction de Philippe Lane), Publication des Universités de Rouen et Du Havre.

Malingret, Laurence (1998). *Les titres en traduction*. In: *Les chemins du texte*, 396–407. Eds Teresa García-Sabell, Dolores Olivares, Annick Boilève-Guerlet & Manuel García. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela.

Nord, Christiane (2008). *La traduction: une activité ciblée*, p. 15-26-
https://is.muni.cz/el/1421/podzim2011/FJPR001/um/FJPR001_Textes_2.pdf/ : 03.02.2018

Nord Christiane, (1995). *Text-Functions in Translation: Titles and Headings as a Case in Point*, in *Target* 7: 2, p. 261-284.

Özbent, Sueda (2017). '*Almanca Edebi Eser İsimlerinin Çevirisinde Kültürel Etkenler*', Proceedings Book of 2nd International Scientific Researches Congress on Humanities and Social Sciences, s.611-617, Ed. Hayrullah Kahya, Istanbul: İBAD, ISBN: 978-605-66529-0-5

Rakovâ, Zuzana (2014). *Les théories de la traduction*, Masarykova univerzita: Brno. FJPR013_-_6_La_theorie_du_skopos_-_approche_fonctionnelle

Rakova, Zuzana (2011). Christiane Nord, *La traduction : une activité ciblée. Introduction aux approches fonctionnalistes*. (Traduit de l'anglais par Beverly Adab. Artois Presses Université, Arras, 2008, 184 p., ISBN 978-2-84832-081-6), *Revue semestrielle de linguistique et littératures romanes*, Vol. VII / 2, p.108-109.

Roy, Max (2008). *Du titre littéraire et de ses effets de lecture*. *Protée* 36(3), 47–56.

Viezzi, Maurizio (2013). *Titles and translation*, Eronen, M. & M. Rodi-Risberg (toim.) 2013. Haasteena näkökulma, Perspektivet som utmaning, Point of view as challenge, Perspektivität als Herausforderung. VAKKI-symposiumi XXXIII 7.–8.2.2013. VAKKI Publications 2. Vaasa, (374–384).

Viezzi, Maurizio (2011). *The translation of book titles*. Theoretical and practical aspects. In: *Beyond Borders – Translation Moving Languages, Literatures and Cultures*, 183–195. Eds Pekka Kujamäki, Leena Kolehmainen, Esa Penttilä & Hannu Kemppanen. Berlin: Frank & Timme

Çevirim İçi Erişim Kaynakları

<https://culturesconnection.com/fr/traduction-titres-films-casse-tete/> Erişim Tarihi: 11.01.2018

<http://www.vodkaster.com/actu-cine/traduction-titres-de-films/875338/>Erişimi: 12.01.2018

<http://www.filimadami.com/populer-film-listeleri/31/times-en-iyi-100-fransiz-filmi/orijinal/&page=4/> Erişim Tarihi: 21.01.2018

<http://laliste.net/15-titres-de-films-traduits-nont-rien-a-voir-loriginal/> Erişim: 11.01.2018